

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาของการศึกษา

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นแบบระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จวบจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) รวมเป็นระยะเวลากว่า 75 ปี ปรากฏว่าประเทศไทยมีการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญทั้งฉบับถาวร และฉบับชั่วคราวจำนวนทั้งสิ้น 18 ฉบับ มีคณะรัฐบาลบริหารประเทศรวมทั้งสิ้น 59 ชุด มีนายกรัฐมนตรีทั้งหมด 27 ท่าน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปรวมทั้งสิ้น 22 ครั้ง (วิชาญ เจริญรัตน์, 2552) ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปแต่ละครั้ง การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครน่าจะเป็นสิ่งควบคู่กันมาโดยตลอด ศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ โสธนะเสถียร อธิบายไว้ว่า ระบบการเลือกตั้งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กระบวนการเลือกตั้ง และกระบวนการหาเสียง ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะต้องดำเนินไปด้วยกัน และแยกออกจากกันไม่ได้ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545, น. 7)

ก่อนที่ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงความสำคัญของปัญหา เพื่อช่วยให้เข้าใจสภาพปัญหาในการศึกษาครั้งนี้มากขึ้น ผู้ศึกษาใคร่ขอกล่าวถึงข้อมูลใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. สถานการณ์การเลือกตั้งปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมือง
2. มิติแห่งประวัติศาสตร์การเลือกตั้งว่าด้วยการขาดจริยธรรมทางการเมือง

1. สถานการณ์การเลือกตั้งเกี่ยวกับปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมือง

กระบวนการเลือกตั้ง และกระบวนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละครั้ง ถือเป็นวาระแห่งชาติในช่วงเวลานั้น ดังปรากฏข่าวสารแ่งมุมต่าง ๆ ในพื้นที่ของสื่อมวลชนทุกแขนง จากการศึกษาข่าวสารที่เกี่ยวข้องการเลือกตั้งทั่วไปก่อนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 พบว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง มีการใช้เทคนิคและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในกิจกรรมเลือกตั้งที่แสดงให้เห็นถึงการขาดจริยธรรมทางการเมืองตามไปด้วย ก่อนมีการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ผู้ศึกษาลองสำรวจพาดหัวข่าวการเลือกตั้งที่สะท้อนประเด็นการขาด

จริยธรรมทางการเมือง ในวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นวันหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ทำการจับฉลากหมายเลขประจำพรรคสำหรับการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ส.ระบบสัดส่วนเพียง 1 วัน ผู้ศึกษาได้พบพาดหัวข่าวที่สะท้อนให้เห็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแล้ว ตัวอย่างเช่น

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ข่าวนำ 3 ซึ่งเป็นหน้าข่าวการเมือง พบพาดหัวข่าว 2 ข่าว ดังนี้

1. “‘เกมชิงเสียง’ เลือกตั้ง ‘สาดโคลน’ จับตา ‘เน็ตร้อนซ่า’” (12 พฤศจิกายน 2550, น. 3) ในคอลัมน์สฎีปหน้า 1

2. “ร.ท.ปรีชาพล พงษ์พานิช เจอวิขามาร” (12 พฤศจิกายน 2550, น. 3) ในคอลัมน์ ก๊อชชี่ปการเมือง

หรือหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ข่าวนำ 2 ซึ่งเป็นหน้าพิเศษที่ทางหนังสือพิมพ์จัดทำเพื่อนำเสนอข่าวสารเลือกตั้งโดยเฉพาะ พบพาดหัวข่าวรอง 2 ข่าว ดังนี้

1. “‘ประมวล’ แจกกลุ่มทุนทุ่มซื้อแหลก” (22 ตุลาคม 2550, น. 2)

2. “ผวมือปืนดักยิงถล่มผู้สมัคร” (22 ตุลาคม 2550, น. 2)

ข่าวสารที่สะท้อนประเด็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองไม่ได้พบแค่ช่วงวันแรก ๆ หลังการจับฉลากหมายเลขประจำพรรคสำหรับการหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ผู้ศึกษายังพบข่าวสารที่สะท้อนให้เห็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองมาโดยตลอด แม้กระทั่งในวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายที่ผู้สมัคร และพรรคการเมืองจะรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งก่อนมีการเลือกตั้ง ผู้ศึกษาก็ยังพบพาดหัวข่าวที่สะท้อนให้เห็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย อีกเช่นกัน ตัวอย่างเช่น

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวนำ 1 พบพาดหัวข่าว 1 ข่าว ดังนี้

“กกต.ชูเชือดมากกว่า 10 ไบแดง” (22 ธันวาคม 2550, 1)

และข่าวนำ 5 ในคอลัมน์สฎีป หน้า 1 ลงพาดหัวข่าว ดังนี้

“เปิด! คัมภีร์ซื้อเสียงที่เด็ดคืบหมาหอน” (22 ธันวาคม 2550, 5)

หรือหนังสือพิมพ์มติชน ข่าวนำ 1 พบพาดหัวข่าว 1 ข่าว ดังนี้

“กกต.ยันแจกไบแดงได้แก่กว่า 10 ล้านวน” (22 ธันวาคม 2550, 1)

และข่าวนำ 13 ลงพาดหัวข่าว ดังนี้

“ผู้สมัคร ‘พณ.’ ปิดแจกเงินซื้อเสียงอ้างพ่อค้าไอติมจืดซื้อคนที่พามา” (22 ธันวาคม 2550, 13)

นอกจากข่าวสารเลือกตั้งที่สะท้อนการขาดจริยธรรมทางการเมือง ผ่านทางหนังสือพิมพ์แล้ว ผู้ศึกษายังพบว่า การขาดจริยธรรมทางการเมืองของตัวแสดงทางการเมืองต่าง ๆ ยังสะท้อนผ่านการให้ใบแดง – ใบเหลือง แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในกรอบของกฎหมาย ซึ่งพบว่า ตั้งแต่มีประกาศพระราชกฤษฎีกาเลือกตั้งออกมาเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2550 จนถึงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 มีผู้สมัครที่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใบแดงไปแล้วรวม 7 ใบ ใบเหลืองจำนวน 24 ใบ (คณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2550)

แต่อย่างไรก็ตามจริยธรรมมีขอบเขตที่กว้างกว่ากฎหมาย บางครั้งเรื่องพฤติกรรมของบุคคลใด ๆ อาจไม่ผิดกฎหมาย แต่ก็ไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม หลักกฎหมายเป็นการบอกว่าอะไรต้องกระทำ อะไรห้ามกระทำ ถ้าห้ามกระทำแล้ว แต่ยังฝ่าฝืนก็ต้องได้รับบทลงโทษ ส่วนหลักจริยธรรมเป็นการบ่งบอกว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ สิ่งใดทำแล้วเหมาะสม สิ่งใดทำแล้วไม่เหมาะสม ดังนั้นพฤติกรรมบางอย่าง ทำแล้วอาจถูกกฎหมาย แต่ไม่ถูกหลักจริยธรรมก็ได้ หลักจริยธรรมเป็นเรื่องที่สูงกว่า และเหนือกว่าหลักกฎหมาย เพราะการทำผิดกฎหมายถือเป็นการทำผิดจริยธรรม แต่การทำผิดจริยธรรม บางครั้งอาจไม่ผิดกฎหมายก็ได้ (ใคร ๆ ก็เรียกร้องหาเจ้า..จริยธรรม, 2551) บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ให้ความเห็นว่าจริยธรรมจะเข้าไปในสิ่งซึ่งกฎหมายเข้าไปไม่ถึง เข้าไปในเรื่องส่วนตัว ซึ่งกฎหมายเข้าไปควบคุมเขาไม่ได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 7 กรกฎาคม 2543, น. 7) เช่น ผู้สมัครบางคนมีเป้าหมายต้องการเอาชนะการเลือกตั้ง โดยไม่สนใจวิธีการว่าจะเอาไรัดเอาเปรียบผู้อื่นหรือไม่

ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ได้ให้พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันจันทร์ที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2522 ส่วนหนึ่งความว่า คนที่รู้กฎหมาย แต่ใช้กฎหมายไปในทางทุจริต ควรต้องถือว่าทุจริต และกฎหมายไม่ควรคุ้มครองจนเกินเลยไป เพราะฉะนั้น จึงไม่สมควรจะถือว่า การรักษาความยุติธรรมในแผ่นดินมีวงกว้างอยู่เพียงแค่ว่าขอบเขตของกฎหมาย จำเป็นต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรมจรรยา ตลอดจนเหตุและผลตามเป็นจริงด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช, 2522)

2. มิติแห่งประวัติศาสตร์การเลือกตั้งว่าด้วยการขาดจริยธรรมทางการเมือง

หนังสือพิมพ์เป็นเสมือนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งให้เห็นว่ายุคใด สมัยใด บ้านเมืองเจริญหรือเสื่อมทรุด รัฐบาลดีหรือไม่ดี ข้าราชการคนใดทุจริตคิดมิชอบ อุบัติเหตุเภทภัยมากหรือน้อย ภาวะสังคมและเศรษฐกิจเป็นอย่างไร เมื่อกาลเวลาล่วงเลยไป เกินอายุคนรุ่นใหม่จะสามารถจดจำเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ หนังสือพิมพ์ก็จะเป็นพยานเอกสารให้ค้นคว้าข้อเท็จจริงมายืนยันได้ (อัจฉราพร กมุทพิสมัย, 2532, น. 19)

ข้อความข้างต้นเป็นการให้ความหมายที่สะท้อนถึงบทบาทและความสำคัญของหนังสือพิมพ์ เป็นคำจำกัดความที่บ่งถึงคุณค่าทางวิชาการของหนังสือพิมพ์ ในฐานะที่เป็นบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์รูปแบบหนึ่ง ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ถือเป็นหลักฐานชั้นต้น (Primary Sources) อีกแหล่งหนึ่งนอกเหนือจากบันทึกของส่วนราชการ ที่ให้ภาพเฉพาะส่วนที่เป็นนโยบาย และความคิดเห็นจากกลุ่มผู้นำเท่านั้น แต่หนังสือพิมพ์เป็นหลักฐานที่สะท้อนภาพปรากฏการณ์ของสังคมนั้น ๆ ในวงกว้าง ไม่เฉพาะแต่ส่วนที่เป็นความคิดเห็น แต่รวมไปถึงภาวะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละช่วงเวลา ปัญหาหรือความไม่ถูกต้องที่เกิดขึ้นในสังคม หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่เป็นผู้หยิบยกขึ้นมาบอกกล่าว พร้อมทั้งให้ความเห็นเสนอแนะ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ ติดตามความเคลื่อนไหวต่อไป (อัจฉราพร กมุทพิสมัย, 2532, น. 19)

สำหรับข่าวสารการขาดจริยธรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สะท้อนผ่านหนังสือพิมพ์ไทย ผู้ศึกษาพบหลักฐานเป็นข่าวสารการขาดจริยธรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 พาดหัวข่าวว่า “อัยการยื่นฟ้อง ชุนเลิศฯ ต่อศาลอาญา ฐานให้ทรัพย์สินเพื่อออกเสียงให้ชุนเลิศฯ” (4 พฤศจิกายน 2480, น. 1) และฉบับวันพุธที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 พาดหัวข่าวว่า “ศาลลงโทษผู้ใส่บัตรเลือกตั้ง 2 ใบซ้อน” (17 พฤศจิกายน 2480, น. 1) ซึ่งเกิดขึ้นก่อนมีการเลือกตั้งครั้งที่ 2 ของประเทศไทย วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480

แต่ถ้าพิจารณาจากเอกสารอื่น ๆ พบว่า การขาดจริยธรรมทางการเมืองเกิดขึ้นตั้งแต่การจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งแรกแล้ว จากหลักฐานเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่น่าเชื่อถือ และนำมาใช้อ้างอิงได้จากหนังสือเรื่องศิลปเลือกตั้งของจกกล ไกรฤกษ์ (2511, น. 87-91)

ได้บันทึกไว้ว่าการหาเสียงเลือกตั้งมีมาตั้งแต่การเลือกตั้งฯ ครั้งแรกในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 แล้ว การเลือกตั้งครั้งแรกนี้เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ราษฎรในหมู่บ้านเลือกผู้แทนเพื่อออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนหมู่บ้าน
2. ผู้แทนหมู่บ้านเลือกผู้แทนตำบล
3. ผู้แทนตำบลเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในครั้งนั้นผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง หรือที่เรียกตามกฎหมายว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1” มีจำนวน 78 คน ผู้แทนเหล่านี้ได้เข้าสภามาทำหน้าที่ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกคณะราษฎรอีก 78 คน สมาชิกประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการในระบอบเก่า พ่อค้า และนักหนังสือพิมพ์ (สถาบันพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งชาติ, 2548, น. 21)

การเลือกตั้งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 พบสิ่งที่น่าสนใจ 2 ประการ ประการแรก ถึงแม้เป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อม กล่าวคือ ประชาชนเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วให้ผู้แทนตำบลทำหน้าที่เลือกผู้แทนราษฎร ก็ได้มีพฤติกรรมการหาเสียง ไปพร้อมกับกระบวนการเลือกตั้ง จากหนังสือเรื่องศิลปเลือกตั้งของจنگล ไกรฤกษ์ ได้บรรยายไว้ว่า ในการเลือกตั้งเขตพระนคร ก่อนการเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งได้นัดประชุมผู้แทนตำบลไปเลี้ยงอาหาร แล้วให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะเป็น ส.ส. ได้ปราศรัย โดยคิดเฉลี่ยค่าอาหารเท่า ๆ กัน (จنگล ไกรฤกษ์, 2511, น. 89) นั่นย่อมแสดงว่าการหาเสียงเลือกตั้งมีมาตั้งแต่การเลือกตั้งฯ ครั้งแรกแล้ว ในรูปแบบของการปราศรัยกับผู้แทนตำบล

การหาเสียงที่เกิดขึ้นกับการเลือกตั้งครั้งแรกไม่ได้มีกล่าวถึงเฉพาะในหนังสือศิลปการเลือกตั้งของ จنگล ไกรฤกษ์เท่านั้น แต่ผู้ศึกษายังพบการกล่าวถึงการหาเสียงดังกล่าวในหนังสือเรื่องคุยเฟื่องเรื่องเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เขียนโดย “สิงหาคม” ความว่า

ครั้นต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2476 คณะราษฎรเห็นว่าประชาชนพอจะเข้าใจในเรื่องระบอบประชาธิปไตย และการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นมาบ้างแล้ว จึงได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้น แต่การเลือกตั้งนั้นได้แปรเปลี่ยนให้ผิดเพี้ยนไปจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย คือแทนที่ประชาชนจะเลือกผู้แทนราษฎรโดยตรง ก็กลับให้มีการเลือกสองชั้น คือประชาชนเลือกผู้แทนตำบลขึ้นมาชั้นหนึ่งก่อน และเมื่อได้ตัวผู้แทนตำบลแล้ว ผู้แทนตำบลนั้น ๆ จึงใช้สิทธิ์ในการเลือกผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งแบบนี้ นับว่าได้รับความเรียบร้อย เพราะผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้ง ไม่ต้องใช้

เล่าให้เลี่ยมหรืออุบายร้อยแปด ตลอดจนค่าใช้จ่ายทองหาเสียงกับประชาชนโดยตรง เพียงแต่หาเสียงกับผู้แทนตำบลจำนวนไม่กี่คน ก็ได้ผลสมความมุ่งหมาย...(สิงหาคม, 2511)

ประการที่ 2 การหาเสียงเลือกตั้งที่เกิดขึ้นซึ่งนับเป็นการหาเสียงเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยนั้น มีหลักฐานปรากฏในเรื่องที่ใช้วิธีการหาเสียงที่ขาดจริยธรรมว่าด้วยหลักความยุติธรรม โดยหนังสือเรื่องศิลปเลือกตั้งของจกส ไกรฤกษ์ ได้บรรยายไว้ว่า การเลือกตั้งผู้แทนตำบล ดำเนินการเสร็จในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม พ.ศ. 2476 ในต่างจังหวัด ผู้แทนตำบลแทบทั้งหมดจะเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอเป็นผู้ชี้ตัวให้เป็นผู้แทนตำบล และในขั้นต่อไปก็จะชี้ตัว ส.ส. ในหนังสือเล่มดังกล่าวของจกส ไกรฤกษ์ ได้ยกตัวอย่างการเลือกตั้ง ส.ส. ที่จังหวัดปราจีนบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้วิธีชี้ตัว ส.ส. ที่ต้องการให้เลือก โดยในวันประชุมผู้แทนตำบลเพื่อลงคะแนน ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ให้ผู้สมัครท่านนั้นผัดหน้า – หวีผมแตกต่างจากผู้สมัครท่านอื่น ๆ ซึ่งผลการเลือกตั้งที่ออกมาทำให้ผู้สมัครท่านนั้น (ร้อยโททองคำคล้ายโอภาส) ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง (สถาบันพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, 2548, น. 26 และ สูดจิตต อารีวัฒนา, 2511, น. 8-9)

หลักฐานที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าการขาดจริยธรรมทางการเมืองมีมาตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกแล้ว ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกา ผู้ศึกษาพบว่า คดีความการเลือกตั้งที่แสดงให้เห็นถึงการขาดจริยธรรมทางการเมืองครั้งแรกเป็นคดีความที่ฟ้องร้องกันตั้งแต่มีการเลือกตั้งครั้งแรกแล้ว ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 683/2479 สั่งจำคุกจำเลยจำเลย 1 เดือนปรับ 40 บาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 284 โทษจำให้หรือไว้ตามมาตรา 40-41 ทั้ง 2 คน ได้แก่ หลวงอนันต์ทรานนท์ และนางสาวบุญยั้ง ยมจินดา ฐานกล่าวหมิ่นประมาทหลวงประศาสนนฤชิต เป็นโจทก์ โดยการกล่าวข้อความเป็นการใส่ความผู้อื่นโดยปราศจากความจริง เพื่อคัดค้านผลการเลือกตั้งว่า โจทก์สมคบกับพวกผู้ร้ายจะนำยาเบื่อมาวางเพื่อขึ้นปล้นบ้านจำเลย

การหาเสียงเลือกตั้งที่แสดงพฤติกรรมขาดจริยธรรมทางการเมืองนี้ไม่ได้มีหลักฐานที่ปรากฏเฉพาะการเลือกตั้งครั้งแรก ดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น แต่ปรากฏว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป ในครั้งต่อ ๆ ไปด้วย ซึ่งถูกสะท้อนให้เห็นจากหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอข่าวสารการเลือกตั้งในสมัยนั้น ๆ ด้วย

ความสำคัญของปัญหาวิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการขาดจริยธรรมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏคู่กับการเลือกตั้ง ดังที่ปรากฏจากข่าวสารที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ การขาดจริยธรรมทางการเมืองเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเมืองไทยตามมาที่สำคัญ 2 ลักษณะ เช่น ก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ผิดแผกกับผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนที่ยากจน ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยที่แท้จริงมีแนวโน้มจะเลือกผู้สมัครที่ให้เงินมากกว่าที่จะดูจากความรู้ความสามารถ จนมีการพุดกันทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งว่า เงินไม่มา กาไม่เป็น งานศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเลือกตั้งผิดแผก ได้แก่ โครงสร้างสังคมไทยยังเป็นระบบอุปถัมภ์ ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพิงผู้มีอิทธิพล หรือนักการเมืองในท้องถิ่น จึงทำให้ตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่เป็นผู้มีความสัมพันธ์ในลักษณะเชิงอุปถัมภ์กันมาก่อน โดยมีได้มีการแยกแยะระหว่างการเมืองอำนาจอธิปไตยให้ผู้แทนไปทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และด้านบริหาร กับการตอบแทนผู้มีพระคุณที่เคยช่วยเหลือค่าจุนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และผู้ที่ให้ความช่วยเหลือก็คือคนดีของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือ การซื้อสิทธิ ขายเสียง การมีผลประโยชน์ต่างตอบแทน จึงดำรงอยู่ควบคู่กับการเลือกตั้งของประเทศไทย ประการที่สอง คุณภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะตัวแทนประชาชนที่ผ่านการเลือกตั้งเข้ามา การกระทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริตหรือไม่ ในเมื่อที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาด้วยการขาดจริยธรรม (สมบัติ จันทรวงศ์, 2536, น. 91)

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2549, น. 15) กล่าวว่า บุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งและการดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องได้รับความไว้วางใจอย่างมากจากประชาชน และถูกมองจากประชาชนในลักษณะที่เข้มงวดเป็นพิเศษมากกว่าบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาตราฐานทางด้าน ศีลธรรม จริยธรรม มาเป็นเครื่องมือในการควบคุมตรวจสอบการตัดสินใจ (Decision Making) และการกระทำ (Action) ของเขาในฐานะบุคคลสาธารณะ แต่ในขณะเดียวกันบุคคลที่สมัครรับเลือกตั้งกลับมีข่าวปัญหาด้านจริยธรรมในช่วงสมัครรับเลือกตั้งในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการย้อนแย้ง (Irony) กันตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าประเด็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองเป็นประเด็นที่เกิดขึ้น และนำเสนอให้เห็นอย่างสม่าเสมอในพื้นที่สื่อมวลชน โดยเฉพาะในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือ

อาจสรุปได้ว่าข่าวสารประเด็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองผ่านสื่อเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากเรื่องราวที่ถ่ายทอดเป็นข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ประเด็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่ได้นำเสนอคุณค่าและความหมายแก่ “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ในหลายลักษณะ ทำให้ผู้ศึกษาสงสัยว่า มีวาทกรรม (Discourse) ชุดใดบ้างที่ผลิตกฎเกณฑ์ว่าอะไรคือประเด็นที่สะท้อนให้เห็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองจากข่าวสารการเลือกตั้งผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ในประวัติศาสตร์การเลือกตั้งที่ผ่านมา โดยมุ่งประเด็นไปที่การก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) และการเผยให้เห็นความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม โดยการชุดค้ำกฎเกณฑ์ที่กำหนดความรู้ลึกลับนึกคิด (Rules of thought) ผ่านงานเขียนและข่าวในสังคมยุคนั้น ๆ จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยช่วงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 1-22 ยกตัวอย่างในประเด็นการก่อรูปของวาทกรรม เช่น การซื้อเสียง คือรูปแบบหนึ่งของการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่ถูกนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ คำถามคือวาทกรรมที่ทำให้การซื้อเสียงคือพฤติกรรมรูปแบบหนึ่งของการขาดจริยธรรมทางการเมืองก่อรูปขึ้นมาอย่างไร ส่วนประเด็นความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรม อาจตั้งคำถามในเรื่องการซื้อเสียงได้เช่นกันว่า การก่อรูปวาทกรรมที่ทำให้การซื้อเสียงคือพฤติกรรมรูปแบบหนึ่งของการขาดจริยธรรมทางการเมืองผ่านงานเขียนและข่าวในแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ในการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ในข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

ปัญหานำวิจัย

1. การก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ในการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยเป็นอย่างไร

2. ลักษณะความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ในการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์

ภาพสะท้อน หมายถึง ข่าวสารในหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในรูปแบบข่าว บทความ คอลัมน์ ซึ่งสื่อถึง “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” โดยตีความจากคำ ข้อความที่ปรากฏในรูปแบบข่าวสาร นั้น ๆ ดังนี้

1. รูปแบบข่าวสารที่เป็น “ข่าว” เป็นไปตามทัศนะของแหล่งข่าวตามการตีความของผู้ศึกษา
2. รูปแบบข่าวสารที่เป็น “บทความ” เป็นไปตามทัศนะของผู้เขียนบทความ ตามการตีความของผู้ศึกษา
3. รูปแบบข่าวสารที่เป็น “คอลัมน์” เป็นไปตามทัศนะของผู้เขียนคอลัมน์ ตามการตีความของผู้ศึกษา

วาทกรรม (Discourse) คือ สิ่งที่สะท้อนวิถีคิด กฎเกณฑ์ เจื่อนไข กลไกต่าง ๆ ในการสื่อสารของมนุษย์ ที่ทำให้การสื่อสารในสังคมยุคหนึ่ง ๆ เป็นไปได้ หรือมีความหมาย ผ่านภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive Practices) ในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ก็คือ คำ วลี ประโยค จากข่าวสารการเลือกตั้งในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

การก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) หมายถึง การก่อรูปกรอบความคิด และวิถีคิด ซึ่งผู้ศึกษานำแนวคิดของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ในงาน Archaeology of Knowledge and Discourse on Language มาประยุกต์ใช้ในบางส่วนเพื่ออธิบายการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่ปรากฏในข่าวสารการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละยุคสมัย แนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ องค์ประกอบว่าด้วย

1. ระบบของการควบคุม และจำกัดของวาทกรรม (System for the Control and Delimitation of Discourse) ว่าด้วย

1.1 หลัทธิวิชา (Discipline) ที่จะอธิบายให้เห็นว่า กรอบความคิด (Conceptual Framework) ย่อย ๆ ในวาทกรรม การขาดจริยธรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) การซื้อ ขายเสียง 3) การใส่ร้ายป้ายสี 4) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และ 5) การใช้วิธีการสกปรกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้ง 5 กรอบความคิดเกี่ยวข้อง

กับหลักวิชาใด มีวิธีคิดกำกับอย่างไร การกำหนดคุณค่าของหลักวิชาเป็นการควบคุม และจำกัดของวาทกรรมในรูปแบบหนึ่ง

1.2 คำตัดสิน/คำวิจารณ์ (Commentary) คือการอธิบาย การวิจารณ์จากวาทกรรมชุดเดิม ด้วยตัวบทใหม่ต่อกันไปเรื่อย ๆ ซึ่งก็เป็นวิธีการควบคุมหรือจำกัดให้วาทกรรมนั้นยังคงดำรงอยู่ต่อไป เพราะสิ่งที่เปลี่ยนคือการเปลี่ยนสาร หรือตัวบท แต่ความหมายและการให้คุณค่าเรื่องนั้น ๆ ยังคงเหมือนเดิม

1.3 ผู้สร้าง / ผู้เขียน (Author) ก็คือ ผู้ที่สร้าง หรือเขียนตัวบทว่า ในที่นี้ก็คือผู้ที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารว่าด้วยการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ เช่นอาจเป็นผู้สื่อข่าวเขียนข่าวเองจากข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข่าว หรือการแสดงความคิดเห็นของแหล่งข่าว เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคการเมือง นักวิชาการ ที่มงานผู้สมัคร ฯลฯ ลงเป็นข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งในงานศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาไม่ได้ศึกษาในส่วนผู้สร้าง / ผู้เขียน (Author)

2. ระบบของการกีดกัน (System of Exclusion) โดยปกติตามความคิดของมิเชลฟูโกต์ (Michel Foucault) วาทกรรมนั้นได้ผลิตความหมาย หรือคุณค่าได้ออกมาแล้วเป็นที่เข้าใจและยอมรับกันในสังคม ในขณะที่เดียวกันวาทกรรมดังกล่าวได้ปิดกั้นความหมาย หรือคุณค่าของวาทกรรมชุดอื่น ๆ ไม่ให้เผยแพร่ตัวออกมา หรือรับรู้ไม่ได้ สื่อความหมายไม่ได้ ให้คุณค่าไม่ได้ ในงานวิจัยชิ้นนี้จะหมายถึงวิธีคิดที่กำกับกรอบความคิด ใน 5 ด้าน ของการขาดจริยธรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) การซื้อ ขายเสียง 3) การใส่ร้ายป้ายสี 4) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และ 5) การใช้วิธีการสกปรกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ไม่ได้เผยแพร่ตัวออกมาให้เห็นในการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ

3. หลักการที่ทำให้เรื่องที่ถูกพูดถึงนั้นมีข้อขัดแย้งหรือโต้เถียงได้น้อยมากหรืออยากมาก (Principle of Rarefaction among Speaking Subject) การที่จะทำให้เรื่องที่ถูกพูดถึงมีข้อขัดแย้งหรือโต้เถียงได้น้อยมากหรืออยากมากนั้น ในที่นี้ หมายความว่า ผู้พูดเกี่ยวข้อง หรือมีอำนาจที่จะพูดอยู่ในบริบทที่ทำให้การพูดนั้นน่าเชื่อถือ ดังนั้น ในการวิเคราะห์เนื้อหาส่วนนี้ จะต้องดูว่าผู้พูดมีสถานะทางสังคมเป็นเช่นไร (ไม่ใช่ว่าเขาคือใคร) การพูดนั้นเกี่ยวเนื่องในโอกาสใด มีบริบทใด อยู่ในพิธีกรรม (ritual) ใดบ้าง ที่ทำให้วาทกรรมที่กำกับตัวบท หรือพิธีกรรมนั้น ดูน่าเชื่อถือ ถ้านำหลักการข้อนี้มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ก็จะพิจารณาว่า ผู้ส่งสารเรื่องของการขาดจริยธรรมทางการเมืองในพื้นที่ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์มีสถานภาพทางการเมืองอย่างไร ผลิตสารเนื่องในโอกาสใด ขณะที่ผลิตสารมีบริบททางการเมืองเป็นเช่นไร ซึ่งในงานศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาไม่ได้ศึกษาในส่วนหลักการที่ทำให้เรื่องที่ถูกพูดถึงนั้นมีข้อขัดแย้งหรือโต้เถียงได้น้อยมากหรืออยากมาก (Principle of

Rarefaction among Speaking Subject) เพราะเนื่องจากมีเนื้อหาข่าวสารที่เก็บข้อมูลได้มีปริมาณมาก และมีประเด็นข่าวแตกต่างกันไปมากกว่าจะวิเคราะห์ประเด็นนี้ได้ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive Practices) หมายถึง พฤติกรรม กิจกรรม ต่าง ๆ ที่เกิดจากวาทกรรมที่ถ่ายทอดออกมาเป็นข่าวสาร ในงานศึกษาครั้งนี้ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมก็คือข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ที่ปรากฏออกมาผ่านคำ และข้อความ ในช่วง 1 เดือนก่อนมีการเลือกตั้ง

ความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความคิด และ/หรือวิธีคิด ของวาทกรรมการขาดจริยธรรมทางการเมือง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิเคราะห์จาก 1) กรอบความคิด (Conceptual Framework) ที่ปรากฏจากข่าวสารการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในรายละเอียด 2) หลักวิชา (Discipline) ที่กำหนดคุณค่าในตัวข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ ว่าใช้หลักวิชาเดียวในการกำหนดคุณค่า หรือมีการประสานหลักวิชาในการให้คุณค่าเป็นลักษณะสนามวาทกรรม (Discursive Fields) ซึ่งจะถูกเผยออกมาผ่านคำ ข้อความ จากข่าวสารการเลือกตั้งในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย และ 3) การเปลี่ยนแปลงการให้คุณค่าของข่าวสาร

กรอบความคิด (Conceptual Framework) โดยผู้ศึกษาประยุกต์มาจากแนวคิดเรื่องกรอบความรู้ (Episteme) ที่หมายถึง กรอบที่กำกับเครือข่ายของความรู้ ความเชื่อ วิธีคิด วิธีเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ของมิเชล ฟูโกต์¹ ในงานโบราณคดีของความรู้ (Archaeology of Knowledge) โดยกรอบความคิดในงานศึกษาครั้งนี้ ในเบื้องต้นก่อนทำการวิจัย ผู้วิจัยใช้แนวคิด ของลาร์รี โพลเวล (Larry Powell) และโจเซฟ ไควออร์ท (Joseph Cowart) ที่กล่าวถึงการขาดจริยธรรมทางการเมือง ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งผู้แทนใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การทุจริตบัตร์ลงคะแนน

¹หมายเหตุ งานศึกษาชิ้นนี้ ผู้ศึกษาไม่ได้ใช้แนวความคิดเรื่องกรอบความรู้ (Episteme) ตามแบบ ในงานโบราณคดีของความรู้ (Archaeology of Knowledge) ของมิเชล ฟูโกต์ โดยตรง เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่า งานศึกษาชิ้นนี้ไม่ได้ศึกษาไปที่ตัวความรู้ (Knowledge) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่เป็นการศึกษาไปที่คุณค่าทางจริยธรรม (Ethical Values) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ปรับเปลี่ยนการใช้คำ โดยเปลี่ยนจากกรอบความรู้ (Episteme) มาเป็นกรอบความคิด (Conceptual Framework) แทน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าการใช้คำ ดังกล่าวน่าจะตรงกับเนื้อหาของงานวิจัยชิ้นนี้มากกว่ากรอบความรู้ (Episteme)

เลือกตั้ง (Ballot Stuffing) 2) การซื้อเสียง (Vote Buying) 3) การใส่ร้ายป้ายสี (Scandals) 4) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflicts of Interest) 5) การใช้เล่ห์กล (Dirty Tricks) 6) การรณรงค์หรือการโฆษณาด้านลบ (Negative Campaigning / Negative Advertising) มาเป็นกรอบความคิด หลังจากได้วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ผู้ศึกษาได้ปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ ดังกล่าวเพื่อให้เข้ากับสภาพของข้อมูลที่ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลมาได้ ได้แก่ 1) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) การซื้อ ขายเสียง 3) การใส่ร้ายป้ายสี 4) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และ 5) การใช้วิธีการสกปรกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและ 6) ประเด็นอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้

หลักวิชา (Discipline) หมายถึง ตัวกำหนดการตัดสินพฤติกรรมและการขาดจริยธรรม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ก็คือ หลักวิชา 5 หลักวิชา ดังต่อไปนี้ 1. หลักการทางด้านภาษา 2. หลักการปกครอง 3. หลักพุทธศาสนา 4. หลักจิตวิทยาสังคม และ 5. หลักประเพณี

ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตความหมายของหลักวิชาทั้ง 5 หลักวิชา² ดังนี้

1. หลักการทางด้านภาษา จะศึกษาถึงคำ ข้อความที่สื่อถึงการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่ปรากฏในข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละครั้ง ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

2. หลักการปกครองผู้ศึกษาใช้เกณฑ์การเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย (วิสุทธิ โภธิแทน, 2550, น. 51-55) แล้วนำไปตีความ ข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยซึ่งถูกนำมาเชื่อมโยงถึงการขาดจริยธรรมทางการเมือง

3. หลักพุทธศาสนาจะศึกษาจากหลักพุทธศาสนาว่าด้วย ศีล 5 และกุศลกรรมบถ 10 ประการแล้วนำไปตีความข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยซึ่งถูกนำมาเชื่อมโยงถึงการขาดจริยธรรมทางการเมือง

²หมายเหตุ กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เมื่อผู้ศึกษาลงไปเก็บข้อมูลแล้ว อาจพบว่ามีกฎเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่เกิดจากหลักวิชาอื่น ๆ อีก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงไม่กำหนดตายตัวว่าจะศึกษาเฉพาะหลักวิชาทั้ง 5 หลักวิชาดังกล่าวเท่านั้น แต่ผู้ศึกษาสามารถเพิ่มเติมหลักวิชาอื่นได้อีก หากพบหลักวิชาอื่น ๆ จากข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่เข้ามามีส่วนในการผลิตกฎเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินการขาดจริยธรรมทางการเมือง

4. หลักจิตวิทยาสังคม จะศึกษาจากทฤษฎีแนวความคิดจิตวิทยาของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism Psychology) เท่านั้น ที่นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์การเลือกตั้งที่ผู้ศึกษาตีความจากข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ซึ่งเชื่อมโยงกับการขาดจริยธรรมทางการเมือง

5. หลักประเพณี จะศึกษาจากขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ที่ปรากฏในข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ซึ่งถูกนำมาเชื่อมโยงถึงการขาดจริยธรรมทางการเมือง

จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ความประพฤติที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้บริหารหรือสมาชิกของพรรคการเมือง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง แสดงความคิดเห็น หรือพฤติกรรมออกมาทางวาจาและ/หรือการกระทำผ่านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

การขาดจริยธรรมทางการเมือง³ หมายถึง ข่าวสารที่แสดงออกมาว่าบุคคล กลุ่มบุคคลหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป มิได้ประพฤติ หรือประพฤติอันมีเหมาะสม ตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา (Parliamentary democracy) โดยประยุกต์ใช้จากกรอบความคิด (Conceptual Framework) ของลาร์รี โพลเวล (Larry Powell) และโจเซฟ โควอร์ท (Joseph Cowart) ใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) การซื้อ ขายเสียง 3) การใส่ร้ายป้ายสี 4) การมีผลประโยชน์

³หมายเหตุ คำว่า “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ผู้ศึกษาได้กำหนดความหมายของการขาดจริยธรรมทางการเมืองไว้อย่างยืดหยุ่น (Sanitizing Concept) โดยยึดกรอบความคิดของลาร์รี โพลเวล (Larry Powell) และโจเซฟ โควอร์ท (Joseph Cowart) ในเบื้องต้นไปก่อน ผู้ศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมกรอบความคิด “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ได้ตลอดเวลา หลังจากผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลไปแล้ว และพบกรอบความคิดใหม่เพิ่ม เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยต่อไปได้ เพราะผู้ศึกษาตระหนักดีว่า คำว่า “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” นี้ มีความหมายที่เคลื่อนตัว และไหลเลื่อนได้ ไปตามบริบทแห่งยุคสมัย สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพสังคม สถานการณ์ และผู้มีอำนาจในพื้นที่สื่อยุคนั้น ๆ สื่อความหมายการนิยามคำศัพท์อย่างเฉพาะตัว ตามค่านิยมของนักวิชาการท่านใดท่านหนึ่ง อาจทำให้เกิดการลดทอนความหมายบางส่วนไป จนอาจทำให้เรามองไม่เห็นตรรกะทางความคิดที่ซ่อนตัวอยู่ภายใต้ภาษาของข่าวสารในหนังสือพิมพ์ จนไม่สามารถนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้อีก

ทับซ้อน และ 5) การใช้วิธีการสกปรกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและ 6) ประเด็นอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้ตามการประยุกต์จากแนวคิดของลาร์รี โพลเวล (Larry Powell) และ โจเซฟ โควอร์ท (Joseph Cowart)

การทุจริตบัตรลงคะแนนเลือกตั้ง หมายถึง การกระทำที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบัตรลงคะแนนเลือกตั้ง โดยมีกรรมการหน่วยเป็นผู้กระทำการทุจริต และ/หรือประชาชนเป็นผู้กระทำการทุจริต

การทุจริตบัตรเหลืองเพื่อใช้เลือกตั้ง หมายถึง การกระทำที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบัตรเหลืองเพื่อใช้เลือกตั้ง โดยมีกรรมการหน่วยเป็นผู้กระทำการทุจริต และ/หรือประชาชนเป็นผู้กระทำการทุจริต

การทุจริตบัญชีรายชื่อเลือกตั้ง หมายถึง การกระทำที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบัญชีรายชื่อเลือกตั้งโดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้กระทำการทุจริต

การซื้อเสียง หมายถึง การมอบทรัพย์สิน เงินทอง สิ่งของที่มีค่าทางวัตถุหรือจิตใจ สิ่งที่เป็นสาธารณูปโภค การให้อำนาจ การให้สิทธิ การพาไปเที่ยว หรือการให้เข้าร่วมทัศนศึกษา ผู้ซื้อเสียงอาจมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างข้างต้นผสมผสานกัน โดยแบ่งเป็น 1) ผู้ซื้อมอบผลประโยชน์ตรงต่อผู้ลงคะแนน 2) ผู้ซื้อมอบผลประโยชน์ตรงต่อผู้ลงคะแนนผ่านหัวคะแนน 3) ผู้ซื้อมอบผลประโยชน์ส่วนรวมต่อผู้ลงคะแนน 4) ผู้ซื้อมอบผลประโยชน์ส่วนรวมต่อผู้ลงคะแนนผ่านหัวคะแนน 5) ผู้ซื้อมอบผลประโยชน์ตรงและผลประโยชน์รวมต่อผู้ลงคะแนน 6) ผู้ซื้อมอบผลประโยชน์ตรงและผลประโยชน์รวมต่อผู้ลงคะแนนผ่านหัวคะแนน 7) หัวคะแนนทำหน้าที่เป็นคนกลางขายตรงกับผู้สมัคร

การใส่ร้ายป้ายสี หมายถึง การใช้คำพูดกล่าวโจมตีผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองฝ่ายตรงกันข้าม อย่างขาดหลักฐาน หรือพยานที่ชัดเจน หรือโดยไม่เป็นความจริง โดยประเมินข่าวสารที่มีคำว่า ใส่ร้าย ป้ายสี ปล่อยข่าว ข่าวลือ ใส่ร้ายป้ายสี อยู่ในข่าวสาร โดยจำแนกเป็น

1. ใส่ร้ายป้ายสีในนโยบายที่จะทำ
2. ใส่ร้ายป้ายสีในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา
3. ใส่ร้ายป้ายสีในเรื่องความคิดทางการเมือง
4. ใส่ร้ายป้ายสีในเรื่องการกระทำความผิดตามกฎหมายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
5. ใส่ร้ายป้ายสีในเรื่องส่วนตัว

6. ใส่ร้ายป้ายสีในเรื่องการพาดพิงสถาบันกษัตริย์

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง 1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพวกพ้องของตนใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง 2) ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพวกพ้องของตนใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ในธุรกิจส่วนตัว 3) ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพวกพ้องของตนใช้สมบัติของทางราชการเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง 4) ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองรับผลประโยชน์ต่าง ๆ จากบริษัทธุรกิจ เช่น เงินบริจาค เงินสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น

การใช้กลอุบายสกปรก หมายถึง วิธีการและ/หรือการกระทำที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้เพื่อหวังผลการเพิ่มคะแนนเสียงให้กับตนเอง และ/หรือลดคะแนนเสียงผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ/หรือพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งวิธีการและ/หรือการกระทำนั้นผิดกฎหมายจากการใช้วิธีการดังกล่าว จำแนกเป็น

1. ทำลายทรัพย์สินฝ่ายตรงข้าม
2. ทำลายภาพลักษณ์ฝ่ายตรงข้าม
3. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับฝ่ายตนเอง
4. ทำลายภาพลักษณ์ฝ่ายตรงข้ามรวมทั้งสร้างภาพลักษณ์ให้กับฝ่ายตนเอง

ประเด็นอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้ตามแนวคิดของลARRY POWELL (Larry Powell) และโจเซฟ ไควออร์ท (Joseph Cowart) ได้แก่ การได้รับเงินบริจาคพรรคการเมืองที่ไม่โปร่งใส ตรวจสอบไม่ได้ การแจ้งบัญชีทรัพย์สินของนักการเมืองก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง การสังหารผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหัวคะแนน การขู่ฆ่า อาสาสมัครองค์กรกลาง ผู้สมัคร และหัวคะแนน การทำลายทรัพย์สินสมบัติ เช่น เมาบ้านของหัวคะแนน เป็นต้น

ข่าวสารที่แสดงให้เห็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินว่ามีการขาดจริยธรรมทางการเมือง หมายถึง คำ ข้อความ ที่เมื่ออ่านแล้วสามารถตีความได้ใน 2 ลักษณะต่อไปนี้ 1) คำ ข้อความ ที่แสดงให้เห็นการกระทำนั้นเป็นการขาดจริยธรรมทางการเมือง 2) คำ ข้อความ ที่แสดงให้เห็นการกระทำ และบอกถึงผลของการกระทำนั้นเป็นการขาดจริยธรรมทางการเมือง

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้เสนอตัวให้ประชาชนคัดเลือกเป็นผู้แทนราษฎรโดยบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งที่ใช้ในช่วงเวลานั้น ๆ และปรากฏในข่าว บทความ คอลัมน์ และโฆษณาเชิงลบ

รูปแบบข่าวสาร หมายถึง ข่าว บทความ คอลัมน์ ที่นำเสนอข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในช่วงหนึ่งเดือนก่อนการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง

ความถี่ในการเสนอเนื้อหา หมายถึง จำนวนครั้งในการกล่าวถึงประเด็นการขาดจริยธรรมทางการเมืองตามแนวคิดของลาร์รี โพลเวล (Larry Powell) และโจเซฟ โควออร์ท (Joseph Cowart) โดยกำหนดหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นข่าว 1 ข่าว หรือบทความ 1 บทความ หรือคอลัมน์ 1 คอลัมน์

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการวิเคราะห์วาทกรรมด้วยการสืบค้นหาองค์ความรู้เกี่ยวกับการขาดจริยธรรมทางการเมืองแบบโบราณคดี (Archaeology Method) โดยประยุกต์วิธีการศึกษาจากงานของมิเชล ฟูกูเต์ ซึ่งใช้ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ ในช่วงระยะเวลาก่อนการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละครั้ง รวม 21 ครั้ง ยกเว้นการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 ที่ผู้ศึกษาไม่สามารถเข้าถึงและค้นพบข้อมูลหลักฐานจากหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาดังกล่าวได้ ส่วนเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 585 ฉบับ ประกอบด้วย

การเลือกตั้งครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม – 9, 24, 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476

จำนวน 27 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 7 ตุลาคม – 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480

จำนวน 26 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 12 ตุลาคม – 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481

จำนวน 27 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2490 – 28 มกราคม พ.ศ. 2491

จำนวน 24 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 26 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2491

จำนวน 25 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 26 มกราคม – 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

จำนวน 27 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน – 14 ธันวาคม พ.ศ. 2500

จำนวน 28 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 10 มกราคม – 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512

จำนวน 27 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2517– 25 มกราคม พ.ศ. 2518

จำนวน 26 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 11 เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 4 มีนาคม – 3 เมษายน พ.ศ. 2519

จำนวน 26 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 22 มีนาคม – 21 เมษายน พ.ศ. 2522

จำนวน 30 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 18 มีนาคม – 17 เมษายน พ.ศ. 2526

จำนวน 30 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2529

จำนวน 29 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 24 มิถุนายน – 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2531

จำนวน 28 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 16 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 22 กุมภาพันธ์ – 21 มีนาคม พ.ศ. 2535

จำนวน 30 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 13 สิงหาคม – 12 กันยายน พ.ศ. 2535

จำนวน 29 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 18 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 2 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

จำนวน 28 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 19 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 17 ตุลาคม – 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

จำนวน 29 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 20 เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2543 – 5 มกราคม พ.ศ. 2544

จำนวน 30 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 21 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 6 มกราคม – 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

จำนวน 29 ฉบับ

การเลือกตั้งครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550

หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน – 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550

จำนวน 30 ฉบับ

ข้อจำกัดของการศึกษา

ชื่อฉบับของหนังสือพิมพ์ที่ผู้ศึกษาจัดเก็บ ไม่ได้เป็นชื่อฉบับเดียวกันโดยตลอด เพราะผู้ศึกษามีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล อีกทั้งไม่มีหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับใดที่ออกเผยแพร่มาตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2476 – 2550

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ศึกษาใช้การศึกษาแบบโบราณคดีประยุกต์ (Applied Archaeology Method) ในการขุดคุ้ยข้อมูล ความรู้ และชุดความจริงอันหลากหลายของยุคต่าง ๆ รวมเป็นองค์ความรู้โดยการประมวลมาจากข่าวสารการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ตีพิมพ์ช่วงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประมาณ 1 เดือน เพื่อนำไปสู่การให้คำอธิบายเรื่องการก่อรูปของวาทกรรม และความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรม ซึ่งประโยชน์จากการศึกษาแบบโบราณคดี มีประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษานำไปสู่การประมวลความรู้ และเผยให้เห็นการก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) การขาดจริยธรรมทางการเมือง ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

2. ทำให้เข้าใจถึงลักษณะความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practices) การขาดจริยธรรมทางการเมือง ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

3. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการอธิบายรูปแบบของข่าวสาร ความถี่ในการเสนอข่าวสารการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในประเด็นการขาดจริยธรรมทางการเมือง รวมไปถึงคำ ข้อความอันเป็นภาคปฏิบัติการของวาทกรรมขาดจริยธรรมทางการเมือง